

Gemeente Krimpenerwaard
T.a.v. L. van Houweligen en G. Braam
Postbus 51
2820 AB Stolwijk
info@krimpenerwaard.nl

Datum: 3 april 2024

Onderwerp: Advies m.b.t. het 'Uitvoeringsprogramma Gezondheid 2024-2027'

Geacht College,

Op 12 maart jl. ontving de Adviesraad Sociaal Domein per e-mail het verzoek om advies uit te brengen m.b.t. het 'Uitvoeringsprogramma Gezondheid 2024-2027'. Tijdens de vergadering van de Adviesraad eveneens op 12 maart hebben Luca van Houweligen en Grace Braam van de gemeente Krimpenerwaard het Concept Uitvoeringsprogramma Gezondheid 2024-2027 toegelicht en was er gelegenheid tot het stellen van vragen.

De Adviesraad heeft met waardering kennis genomen van het Concept Uitvoeringsprogramma Gezondheid 2024-2027. Het is een goed leesbaar stuk, helder van opbouw en veelomvattend. Ook voor het proces dat eraan vooraf ging heeft de Adviesraad waardering. Met name de participatiebijeenkomst op 29 november jl. met een heldere presentatie van gezondheidscijfers door de GGD en ruimte voor het inbrengen van ideeën ter verbetering van de gezondheid van burgers in de Krimpenerwaard, heeft de Adviesraad als stimulerend ervaren. De Adviesraad constateert dat een deel van deze ideeën een plaats heeft gekregen in het Concept Uitvoeringsprogramma.

Hieronder volgen de opmerkingen en adviezen van de Adviesraad, onderverdeeld in algemene opmerkingen en opmerkingen per speerpunt. Het advies sluit af met enkele tekstuele opmerkingen en suggesties.

Algemene opmerkingen en adviezen

In de Inleiding (pagina 3) wordt verwezen naar het Integraal Beleidskader (IBK) Sociaal domein en de Omgevingsvisie Krimpenerwaard als "fundament voor dit uitvoeringsprogramma".

- *De Adviesraad adviseert 1) om bij de uitwerking van initiatieven veel nadrukkelijker dit fundament en de visie die eronder ligt, terug te laten komen. Immers, alleen via een samenhangende en domein-overstijgende aanpak gaat het lukken om daadwerkelijk tot een gezondere gemeente te komen. En 2) om aan dit fundament ook het onlangs vastgestelde Omgevingsprogramma Sociale Basis en Maatschappelijke Voorzieningen toe te voegen.*

Het Uitvoeringsprogramma bouwt voort op eerdere programma's. Per gezondheidsthema wordt aangegeven in hoeverre de doelen van het 2020-2023 zijn bereikt. Of ook interventies die daar al dan niet aan hebben bijgedragen, goed worden geëvalueerd op effectiviteit en efficiëntie, wordt echter niet duidelijk.

- *De Adviesraad adviseert om – voor zover dat tot nu toe niet gebeurt - in 2024-2027 meer aandacht te geven aan de evaluatie van interventies. Uiteraard daarbij gebruik makend van (wetenschappelijk) onderzoek dat elders wordt uitgevoerd.*

Opmerkingen en adviezen per speerpunt

1. Gezond en kansrijk opgroeien

De Adviesraad deelt de zorg over de vaccinatiegraad in de Krimpenerwaard die, net als elders in Nederland, lokaal daalt tot een zorgwekkend laag niveau voor de publieke gezondheid. Het Uitvoeringsprogramma bevat een aantal stappen om de vaccinatiegraad te verhogen. De Adviesraad geeft hierbij het volgende advies mee:

- *Tot een aantal jaren geleden beperkte het weigeren van vaccinaties in de Krimpenerwaard zich tot bepaalde traditionele geloofsgroepen. Inmiddels is de groep weigeraars veel diverser: mensen die sinds Covid-19 wantrouwig zijn tegenover overheid en vaccinaties, mensen die als 'wellness-rechts' te boek staan, nieuwkomers in Nederland en een aanzienlijke groep die vaccinaties overbodig vindt 'omdat het toch goed gaat zonder'. Belangrijk is om interventies te differentiëren naar doelgroep. Maak daarbij per doelgroep vooral gebruik van sleutelfiguren die het vertrouwen genieten. Schakel bijvoorbeeld opa's en oma's in die zelf of in hun omgeving de gevolgen van niet vaccineren nog hebben meegemaakt. Verder: in sommige kernen is het aantal vaccinatieweigeraars een overzichtelijke groep die goed valt te traceren. Hierop kan dus een specifiek beleid worden gericht in plaats van algemene maatregelen.*

2. Gezond gewicht

De Adviesraad kan zich vinden in het voorgestelde beleid en de interventies bij dit speerpunt, maar mist tegelijkertijd zogeheten 'laaghangend fruit'. Immers, naarmate bewegen makkelijker en uitnodigender wordt gemaakt, zijn mensen eerder geneigd om dat te doen. De Adviesraad geeft daarom het volgende advies:

- *Zorg voor een infrastructuur in de gemeente die veilig fietsen voor schoolkinderen mogelijk en aantrekkelijk maakt, zodat zij niet uitwijken naar het openbaar vervoer. Zorg ook voor laagdrempelige mogelijkheden om met elkaar te bewegen. Hier ligt dus een duidelijke link met de Omgevingsvisie en het Omgevingsprogramma Sociale Basis en Maatschappelijke Voorzieningen die in de ogen van de Adviesraad steviger mag worden neergezet.*

3. Mentaal welbevinden

De Adviesraad onderschrijft het voorgestelde beleid en de interventies bij dit speerpunt. Wel heeft de Adviesraad de indruk – blijkens de cijfers van de GGD voor Hollands-Midden die voor de Krimpenerwaard vergelijkbaar zijn¹ - dat de problematiek op onderdelen nog ernstiger is dan hier weergegeven: 47% van de mensen tussen 16 en 25 jaar ervaart namelijk (heel) veel stress, 28% uit diezelfde groep voelt zich zeer ernstig eenzaam (ruim tweemaal zoveel als in de totale bevolking). Ook zegt een op de drie 16- tot 35-jarigen suïcidegedachten te hebben. De Coronaperiode heeft ongetwijfeld een rol gespeeld bij het versterken van eenzaamheids- en neerslachtigheidsgevoelens.

De Adviesraad adviseert het volgende:

- *Zorg naast de initiatieven in het Uitvoeringsprogramma die overwegend gericht zijn op de brede bevolking, voor meer specifieke initiatieven voor jongeren. Denk daarbij naast sport en bewegen ook aan ontmoetings- en uitgaansmogelijkheden voor jongeren in de verschillende kernen. Maak ook hier weer de link met het Omgevingsprogramma Sociale Basis en Maatschappelijke Voorzieningen.*
- *Maak bij de aanpak van eenzaamheid onderscheid in de verschillende typen eenzaamheid: het maakt echt uit of iemand last heeft van sociale, emotionele of existentiële eenzaamheid.*

---

¹ Presentatie GGD Participatiebijeenkomst 29-11-2023 p.29-32

Samen eten bv. helpt mogelijk wel bij sociale eenzaamheid, maar niet voor emotionele of existentiële eenzaamheid.

4. Middelengebruik

De Adviesraad onderschrijft het voorgestelde beleid en de interventies bij dit speerpunt, maar voegt daar graag enkele punten aan toe:

- *De Adviesraad mist in het Uitvoeringsprogramma aandacht voor gokverslaving. Alhoewel in strikte zin dit geen ‘middelengebruik’ is, zijn de verslavingsverschijnselen en de gevolgen ervan vergelijkbaar. Met het legaliseren van online gokken is dit probleem ongetwijfeld ook in de Krimpenerwaard toegenomen.*
- *De Adviesraad mist tevens aandacht voor handhaving van de regels: 16-jarigen blijken bv. in tal van cafés in de Krimpenerwaard gewoon alcohol te kunnen kopen. Lachgas dat sinds begin 2023 is verboden, wordt ook nog veel gebruikt.*
- *Naast handhaving juicht de Adviesraad inzet van juist positieve prikkels om middelengebruik te ontmoedigen toe. Denk aan initiatieven als Rookvrije Generatie. In dat verband vindt de Adviesraad het vreemd dat met het rookvrij maken van het gemeentehuis wordt gewacht tot na de bouw van een nieuw gemeentehuis.*

5. Gezonde leefomgeving

“Een gezonde leefomgeving is schoon en veilig, is voldoende groen en stimuleert beweging en ontmoeting. Het heeft dus zowel betrekking op de sociale als de fysieke omgeving”, zo staat te lezen op pagina 18 van het Uitvoeringsprogramma. De Adviesraad sluit zich hierbij aan en ondersteunt - zoals eerder al gemeld - initiatieven zoals “een beweeg- en ontmoetingsvriendelijke omgeving” (speerpunt 5.1). Daarbij juicht de Adviesraad

“domeinoverstijgend samenwerken” van harte toe, ook tussen afdelingen binnen de gemeente:

- *De Adviesraad constateert dat stukken groen soms worden weggehaald vanwege veiligheid of omdat ze moeten wijken voor (bouw)plannen. De vraag ‘wat moet prevaleren?’ mag van de Adviesraad dan nadrukkelijker worden gesteld, waarbij gegevens over de gezondheid van inwoners worden meegewogen.*
- Bij speerpunt 5.2 “raakvlakken tussen milieu en gezondheid” merkt de Adviesraad het volgende op: *De Adviesraad vindt in dit Uitvoeringsprogramma de thema’s luchtkwaliteit, schoon water, behoud c.q. herstel van biodiversiteit en het voorkomen van zoönosen (vgl. Q-koorts in 2010) onderbelicht. Ook op langere termijn liggen hier in de ogen van de Adviesraad basale voorwaarden voor een gezonde bevolking. Wat zijn concrete initiatieven op deze terreinen voor de komende jaren? Wat betekent in dit verband de uitspraak “we zijn vanuit gezondheid betrokken bij het Schone Lucht Akkoord” (p. 20) concreet? De link met de Omgevingsvisie mag hier nadrukkelijker worden neergezet.*

6. Vitaal ouder worden

De Adviesraad onderschrijft het voorgestelde beleid en de interventies bij dit speerpunt en voegt daar het volgende advies aan toe:

- *Soms ontstaan oplossingen door twee problemen aan elkaar te koppelen: eenzaamheid bij ouderen en jongeren die slecht kunnen lezen. Laat kinderen/jongeren voorlezen in verpleeghuizen en ontmoetingscentra voor ouderen. Dan kunnen er gesprekken ontstaan waarmee de leefwereld van jongeren én ouderen wordt vergroot en eenzaamheid vermindert.*
- *Als een school naast een instelling voor ouderen staat, denk dan ook aan het samen benutten van faciliteiten. Bijvoorbeeld het samen gebruik maken van keukenfaciliteiten en eventueel samen eten van ouderen en kinderen/jongeren.*

Tekstuele opmerkingen

Tot slot volgt hieronder een aantal tekstuele opmerkingen:

- De Inleiding (p. 3) begint formeel met een verwijzing naar eerdere vastgestelde beleidsdocumenten. In zin 2 “Krimpenerwaard heeft een schone en gezonde leefomgeving...enz.” lijkt het of dat wat hier staat, al is bereikt, terwijl het een streven is. Dit is verwarrend. Advies:
Begin de inleiding meteen met waar het inhoudelijk om draait, dus dat een schone en gezonde leefomgeving belangrijk is, dat iedereen de kans moet krijgen zo gezond mogelijk te zijn, enzovoorts.
- Op pagina 5 staan de gezondheidsthema’s en bijbehorende speerpunten samengevat weergegeven.
Twee vragen c.q. opmerkingen: 1) De Adviesraad vraagt zich af wie met ‘we’ wordt bedoeld: de gemeente of ook samenwerkingspartners? 2) Wat is precies de rol van de gemeente, wat betekenen formuleringen als: ‘we zetten in op..’, ‘we zorgen voor..’, ‘we bevorderen...’, ‘we hebben aandacht voor...’, ‘we verbeteren’, enz.? Sommige formuleringen zijn nogal vaag, wat houdt bv. ‘we hebben aandacht voor’ in? Ook is niet duidelijk waarom de ene keer voor de ene en de andere keer voor een andere formulering wordt gekozen. Kortom wat zegt dit concreet over de inzet van de gemeente?
- Pagina 6: “perinatale sterfte van 4,6 naar 6,7 gestegen”. Toevoegen dat dit per 1000 geboorten is.
- Op pagina 9 (2e regel) bij “diabetes” graag “type-2” toevoegen.
- Bij speerpunt 2.2 (p.10) staat: “We stimuleren en ondersteunen al onze inwoners in voldoende lichaamsbeweging en gezonde voedingskeuzes.” Wellicht is “al onze” wel erg ambitieus.

De Adviesraad is graag bereid met u van gedachten te wisselen over bovenstaand advies. Het contact verloopt via ambtelijk secretaris Marloes van Stam via adviesraadsociaaldomein@krimpenerwaard.nl.

Met vriendelijke groet namens de Adviesraad Sociaal Domein Krimpenerwaard,

Lucie Boonekamp
Voorzitter Adviesraad Sociaal Domein Krimpenerwaard
06 - 21557359